Na podlagi 17. člena Zakona o obveznem izvodu publikacij (Uradni list RS, št. 69 /06) izdaja Narodna in univerzitetna knjižnica

PRAVILNIK

O VRSTAH IN IZBORU ELEKTRONSKIH PUBLIKACIJ ZA OBVEZNI IZVOD

1. člen

(1) Ta pravilnik podrobneje ureja zbiranje obveznega izvoda elektronskih publikacij.

(2) V zvezi z zajemanjem obveznega izvoda elektronskih publikacij ta pravilnik določa:

- način in pogostost zajemanja,
- kriterije za zajem,
- obveznost arhiviranja in
- možnosti dostopa do obveznega izvoda spletnih publikacij.

2. člen

(1) Obvezni izvod elektronskih publikacij, objavljenih na fizičnih nosilcih, se zbira na podlagi 4. in 5. člena Zakona o obveznem izvodu publikacij (Uradni list RS, št. 69/06, v nadaljnjem besedilu: zakon), tako kot druge publikacije, za katere se uporablja pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznega izvoda publikacij.

(2) Obvezni izvod elektronskih publikacij, objavljenih na svetovnem spletu (spletne publikacije – v skladu z 22. točko 2. člena zakona), se zbira v enem izvodu na podlagi 4. in 6. člena zakona in v skladu s tem pravilnikom.

(3) Narodna in univerzitetna knjižnica kot nacionalna depozitarna organizacija (v nadaljnjem besedilu: NUK) zbira, hrani, bibliografsko obdeluje in omogoča dostop do spletnih publikacij, ki jih je kot obvezni izvod prejela od zavezancev na podlagi 7. člena zakona ali jih je samostojno pridobila s pomočjo avtomatiziranih postopkov zajemanja s spleta na podlagi drugega odstavka 10. člena zakona.

3. člen

(1) Kot spletne publikacije, ki so predmet obveznega izvoda v skladu s tretjim odstavkom 4. člena zakona, se obravnavajo publikacije ali deli publikacij, objavljeni na svetovnem spletu, ki obstajajo tudi v tiskani obliki (npr. knjige, časniki, časopisi, članki), poleg teh pa tudi nove vrste publikacij in podobnih objav (npr. spletna mesta (strani) organizacij, oseb in dogodkov, portali, spletno dostopne storitve, podatkovne zbirke, spletne novice, spletne konference (forumi), spletni bilteni (newsletter) ter različne druge elektronske vsebine, kot so video in zvočni zapisi, interaktivni zemljevidi in mestni načrti, računalniški programi, računalniške igre, spletna umetnost (webart), mrežni dnevniki (blogi), hitre strani (wiki), učenje na daljavo (e-learning) in podobno; v nadaljnjem besedilu: spletne publikacije).

(2) NUK kot obvezni izvod sprejema ali zajema spletne publikacije, za katere oceni, da so pomembne za slovensko kulturno dediščino.

4. člen

(1) Kot obvezni izvod se praviloma zajemajo izdaje spletnih publikacij, njihove različice pa le v primeru, če so glede na programske ali druge značilnosti primernejše za zajem, bibliografsko obdelavo, hranjenje, uporabo ipd.

(2) NUK lahko kot obvezni izvod zajema izdaje in različice spletnih publikacij. Ko zajema izdajo, zajame celotno spletno mesto z vsemi vsebinami, pri čemer se spletno mesto obravnava kot publikacija. Pri zajemu različice pa zajame le spremenjene ali nove vsebine oziroma elemente s spletnega mesta, ki ga je že zajel. Spremembe oceni na podlagi avtomatičnega izračuna, pri katerem robot, ki zajame publikacijo, ugotovi, v kolikšni meri se publikacija razlikuje od prejšnjega zajema. Če je potrebno, nacionalna knjižnica v posamičnih primerih opredeli, ali gre za novo izdajo ali različico in odloči o zajemanju njenega obveznega izvoda.

5. člen

(1) NUK praviloma zajema tiste spletne publikacije iz 3. člena tega pravilnika, ki ustrezajo vsaj enemu splošnemu in enemu posebnemu kriteriju.

(2) Splošni kriteriji so:

- dela slovenskih avtorjev,
- dela v slovenskem jeziku,
- dela o Sloveniji.

(3) Posebni kriteriji so:

- vsebina: publikacije, katerih vsebina je samostojna in celovita ter trajnejše intelektualne ali umetniške vrednosti;
- odgovornost: publikacije, ki jih objavljajo institucije ter strokovno, umetniško in družbeno priznani avtorji;
- struktura publikacije: publikacije, pri katerih obstajajo metapodatki, imajo pregleden razpored vsebin in podatkov, znano pogostost obnavljanja ter zanesljive povezave na druge spletne publikacije;
- domena: publikacije, ki so izvorno objavljene pod domeno. si. Publikacija je lahko izbrana za zajem tudi, če je objavljena pod drugo domeno (.eu, .com, .net, .info, .org itd.) in izpolnjuje splošne kriterije za zajem;
- format podatkov: publikacije, ki so objavljene v izmenljivem formatu xml, oziroma v razširjenih in standardiziranih formatih podatkov (pdf, doc, html, rtf, odt ipd.).

(4) NUK praviloma zajema, hrani in daje v uporabo publikacije v formatih, v katerih so objavljene. Če je publikacija objavljena v različnih formatih, knjižnica izbere format, ki ga je mogoče shraniti v izvirni obliki in tako ohraniti njegovo celovitost in verodostojnost (videz, oblikovanje, način pregledovanja) ter zagotoviti berljivost podatkov.

6. člen

(1) NUK ne zajema spletnih publikacij, ki jih zaradi tehnične implementacije (npr. podatkovna baza v ozadju, iz katere portal črpa vsebine, javascript koda, strežniška koda itd.) ali vrste formata zapisa ni mogoče zajeti.

(2) Glede na vsebino in namen spletnih publikacij NUK praviloma ne zajema:

- iskalnikov,
- iger,
- spletnih publikacij, izrazito namenjenih promociji in oglaševanju,
- spletnih publikacij, ki so kompilacija drugih virov oziroma ne vsebujejo izvirnih vsebin,
- portalov in drugih spletnih publikacij, ki so namenjene zgolj organizaciji informacij,
- klepetalnic,
- delovnih različic spletnih publikacij,
- poštnih seznamov,
- osebnih spletnih strani,
- diskusijskih list (forumov),
- mrežnih dnevnikov (blogov),
- gradiva, razpošiljanega prek e-pošte,
- novic,
- podatkovnih zbirk.

(3) Spletne publikacije, ki imajo lastno (pod)domeno in so dosegljive tudi prek povezav (spletnih naslovov), zapisanih v drugih spletnih publikacijah, se zajemajo le kot samostojne spletne publikacije.

7. člen

(1) NUK išče spletne publikacije s postopki iskanja po spletu. Publikacije zajema s pomočjo računalniških programov za samodejni zajem (roboti).

(2) NUK omogoča zavezancem za obvezni izvod spletnih publikacij tudi elektronski način oddaje obveznega izvoda prek spletnega sistema za varno arhiviranje oddanega gradiva, ki omogoča tudi sporočanje o izdaji oziroma objavi nove publikacije ter o pogojih uporabe in dostopa do nje. Sistem omogoča tudi, da NUK zavezancu potrdi prejem publikacije.

8. člen

NUK odloča o globini avtomatskega zajemanja spletnih publikacij ter lahko omeji zajem datotek do določene velikosti.

9. člen

NUK določi pogostost zajema za posamezne spletne publikacije na osnovi:

- velikosti izbrane (pod)domene,
- pogostosti spreminjanja spletne publikacije,
- zmožnosti programa (robota) za samodejni zajem,
- dosegljivosti in stabilnosti (pod)domene.

10. člen

NUK zagotavlja trajno hranjenje spletnih publikacij v arhivu spletnih publikacij ter skrbi za tekoče oblikovanje in vzdrževanje varnostnih arhivov.

11. člen

(1) Arhiv obveznega izvoda spletnih publikacij je praviloma javen in prosto dostopen.

(2) Imetnik avtorske oziroma intelektualnih pravic lahko omeji dostop do obveznega izvoda svoje spletne publikacije, vendar mora biti zagotovljena prosta uporaba take publikacije za študijske in raziskovalne namene.

(3) Prikaz spletnih publikacij na zaslonu in iskanje ter nalaganje datotek na delovno postajo so dovoljeni pri uporabi vseh arhiviranih obveznih izvodov spletnih publikacij vsaj za študijske in raziskovalne namene.

(4) Indeksiranje spletnega arhiva obveznih izvodov NUK z uporabo spletnih iskalnikov ni dovoljeno.

12. člen

(1) NUK lahko zaradi arhiviranja in trajnega hranjenja spletnih publikacij te večkrat kopira, reproducira ter prenaša v druge programske oblike oziroma uporabi druge postopke, ki se izkažejo primerni za trajno hranjenje.

(2) Registrirani uporabniki (člani knjižnice) lahko arhivirane spletne publikacije iz obveznega izvoda z omejenim dostopom uporabljajo izključno za študijske in raziskovalne namene, o čemer podpišejo ustrezno izjavo.

13. člen

(1) Kolofon spletne publikacije mora biti skladen s tretjim odstavkom 8. člena zakona. Kolofon vsebuje vsaj:

- podatek o odgovornosti (npr. avtor, založnik, urednik),
- mednarodno identifikacijsko številko, če obstaja (npr. ISSN, DOI, ipd.),
- datum objave na spletu,
- podatek o pogostosti obnavljanja vsebine,
- podatek o izdaji oziroma različici (npr. različica 2.0.2), pri serijski publikaciji pa letnik, letnico in številko,

- podatek o mestu objave oziroma o spletni lokaciji.

(2) Priporočljivo je, da so podatki v kolofonu zapisani v standardizirani metapodatkovni obliki (npr. Dublin Core).

KONČNA DOLOČBA

14. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0070-6/2007/13

Ljubljana, dne 13. septembra 2007

EVA 2007-3511-0009

mag. Lenart Šetinc l.r.

Ravnatelj

Narodne in univerzitetne knjižnice